

DEMAS: een kerkverlater

Liturgiesuggesties:

Opwekking 298, 138 en 277

Opwekking 136

Schriftlezing: 1 Johannes 2:15-17 en 2 Timotheüs 4:9-11

Psalm 139: 1, 2 en 3 NB

Na verkondiging: Gezang 442: 1, 2, 3 en 4

Geloofsbelijdenis zingen

Opwekking 181

Gemeente van onze Here Jezus Christus, jongens en meisjes, broeders en zusters,

'Soms ... soms geloof ik er helemaal niets van:

- wat m'n ouders me thuis proberen vóór te houden;
- wat m'n godsdienstleraar op school me probeert duidelijk te maken;
- wat de dominee in z'n preek op de kansel of op de catechisatie probeert over te brengen ...

Allemaal goed bedoeld, natuurlijk, maar toch ...

Als ik eerlijk ben geloof ik er helemaal niets van.

Ik zoek het later zelf wel uit.

Ik ga liever m'n eigen weg.

De kerk en de Bijbel - ach die kunnen me gestolen worden.

Een mens mag toch denken en doen wat t' ie zélf wil!

'Soms ... soms geloof ik er helemaal niets van.

Zeg nou eerlijk: Is het waar of niet?'

- Ongeïnteresseerdheid ... christelijk geloof: onaantrekkelijk;
 - Gemakzucht ... kerkgang: saai en ongezellig;
 - Ongemotiveerdheid ... catechisatie: bah, vervelend;
 - De kerk ... verplichtingen: dit móet je en dát mag je niet;
 - Bijbellezen ... nou aan tafel dan, maar niet te lang hoor;
 - Gesprek over de preek, over de Bijbel ... ach, veel te moeilijk. Weet ik veel?
- 'Soms ... soms geloof ik er helemaal niets van.'

Het kan, gemeente, door jongeren als Joke, Jaap of Lucy zo *gezegd* zijn.

Maar hoeveel ouderen *denken* in hun hart niet hetzelfde?

Is het vreemd, dat mensen - jonge en oude mensen - zeggen en denken: 'A-dieu.

Mij niet meer gezien.

Ik keer de kerk de rug toe.'

Kerk-verlaters.

In mei 1985 - nu ruim 15 jaar geleden - verscheen er een doctoraalscriptie met als titel: Het lege testament.

De conclusies van een onderzoek van Piet van der Ploeg onder jonge kerkverlaters in - als ik mij goed herinner - Groningen.

Een onderzoek dat zoveel belangstelling kreeg, dat velen in de pen klommen om hun mening, hun visie op het probleem van die kerkverlaters te geven.

In kerkbladen, dagbladen, voor de radio en de t.v. ...

telkens weer die vragen:

- Wat is er in de kerken gaande?
- Waarom verlaten velen de kerk?
- Hoe moet het nu verder, met hen en met ons?

'Gaan uw kinderen nog naar een kerk?'

Wie durft die vraag vandaag de dag nog te stellen?

Met pijn en met verdriet in de ogen zegt een moeder:

'Nee, jammer genoeg niet meer.'

Een ander: 'Ja, ze gaan nog mee, maar ik hou m'n hart vast als ze straks op eigen benen zullen staan.'

*

Kerkverlating.

Natuurlijk is dat er altijd al geweest.

Zelfs in de brieven van Paulus lezen we van zijn verdriet, omdat mensen de kerk hebben verlaten.

Demas, bijvoorbeeld.

"Uit liefde tot de tegenwoordige wereld heeft Demas mij verlaten."

De wereld trok uiteindelijk meer dan de kerk.

Het probleem is dus zo oud als de kerk bestaat.

Jammer, toen én nu.

Maar 't wordt heel concreet als het gaat over je eigen kinderen, je eigen gemeente, je eigen kerk.

Wat zit er eigenlijk achter?

Waarom verlaten jongeren en ouderen ... de kerk?

Iemand schrijft:

'Aan de zichtbare *daad* van de kerkverlating gaat het niet zichtbare *proces* van kerkvervreemding vooraf.'

Veel kerkverlaters zijn - langzaam maar zeker - van de kerk vervreemd.

Een vreemde, een vreemdeling geworden.

Vaak eenzaam, onbegrepen ... een proces.

Uiteindelijk - om welke reden ook - het laatste afscheid.

'A-dieu, vaar-wel, schip der kerk!

Ik vaar niet langer mee!'

Bom. En de deur gaat dicht.

Ouders blijven achter.

Vertwijfeld, verslagen, vragend, verwijzend naar anderen, naar zichzelf ... verwijtend, schuldig voelend.

Heeft hun christelijke geloofsopvoeding dan gefaald?

*

Demas.

? Wel eens van gehoord?

t' Is niet iemand die erg op de voorgrond treedt.

Petrus of Paulus, daar weten we bijna alles van.

Maar Demas is zo'n schaduwfiguur.

Iemand in de schaduw, aan de rand van de Bijbel.

Hij valt niet zo erg op.

Hoewel ... hij heeft toch veel goeds gedaan voor de verspreiding van het evangelie.

Demas komen we tegen in de brieven van Paulus.

Daar wordt hij genoemd in de rij van medewerkers die samen met Paulus de groeten doen aan bekenden.

In Kolossenzen 4 bijvoorbeeld:

"De geliefde geneesheer Lucas en ook Demas laten u groeten."

Lucas en Demas waren blijkbaar bekenden van de gemeenteleden in Kolosse.

Demas komt ook voor in het briefje aan Filémon:

"Epafras, mijn medegevangene in Christus Jezus, laat u groeten, en Marcus, Aristarchus, Demas en Lucas, mijn medewerkers."

Ik stel mij zo voor dat Paulus - net als bij de Here Jezus - een groepje volgelingen, discipelen, medewerkers om zich heen heeft gehad.

In het Koninkrijk van God kun je het vele werk ook niet alleen af.

Demas hoort dus blijkbaar tot die kleine kring, die Paulus in alles bij hebben gestaan:

- in de bediening van het evangelie;

- in de nazorg, wanneer mensen tot geloof zijn gekomen.

Overigens: Demas is zélf ook door de preken van Paulus tot geloof gekomen.

En hij heeft daarna alles in de steek gelaten: z'n familie, z'n ouderlijk huis, z'n baan ... om Paulus te kunnen volgen op zijn zendingsreizen.

Demas is er zelfs bij, wanneer Paulus gevangen zit in Rome.

Niet alleen tijdens de eerste gevangenschap, maar ook gedurende de tweede periode.

In de kerkers van keizer Nero ... is Demas er bij.

Een goede vriend en trouwe metgezel van Paulus ... tot in de gevangenis.

*

Maar dan komt opeens - als een donderslag uit een heldere hemel - het ondenkbare. Onvoorstelbaar.

Wat niemand - en Paulus wellicht het allerminst - zou hebben verwacht ... gebeurt:

"Demas heeft mij verlaten uit liefde voor de tegenwoordige wereld en is naar Thessalonica vertrokken."

Even iets over de achtergrond van deze woorden.

Paulus, jongelui, broeders en zusters, schrijft deze woorden in zijn allerlaatste brief die wij kennen.

In zijn 2e brief aan Timotheüs.

Iemand noemt die brief: "Het testament van een ter dood veroordeelde."

Immers, Paulus is er van overtuigd, dat hij niet meer zal vrijkomen.

Hij verwacht dat het doodvonnis nu wel gauw over hem zal worden uitgesproken.
Veel tijd heeft hij niet meer.
"Ik ben bijna bij het eindstation aangekomen".
Het tijdstip van mijn dood staat voor de deur.

In deze wetenschap schrijft Paulus zijn brief.
Zijn allerlaatste brief, zijn geestelijk testament.
Aan Timotheüs, die als een zoon voor Paulus is geweest.
Zijn geestelijk kind.

En met de dood voor ogen, gemeente, voelt Paulus zich eenzaam en alleen.
Alleen Lucas - de vrijgezelle persoonlijke arts - is nog bij hem.
Crescens is naar Galatië vertrokken.
Titus naar Dalmatië.
Om daar van het evangelie te vertellen.
Over Demas is Paulus echter nog het meest bezorgd.
Ook hij heeft Paulus verlaten en is naar Thessalonica vertrokken.

Op zijn tweede zendingsreis heeft Paulus daar - ondanks de tegenwerking van de joden - een gemeente van Jezus Christus mogen stichten.
We nemen daarom aan dat Demas daar vandaan kwam: uit Thessalonica.
We nemen ook aan dat Demas daar voor het eerst naar de kerk ging.
Hoe hij daar - in de kerk - terecht is gekomen?
Ach, dat is niet van belang.
Het belangrijkste is, dat het gepredikte Woord van God in het leven van Demas iets heeft veranderd.
Iets veranderd?
Het heeft zijn leven zó veranderd dat hij gekomen is tot het doen van openbare belofsbelijdenis.
Hij heeft zich laten dopen.
En ... hij is zélf een levende getuige geworden van de blijde Boodschap.
Ook Demas is mensen gaan vertellen van de liefde van de Here Jezus.
En zó is hij - lange tijd, jarenlang wellicht, met Paulus opgetrokken.
Niet vooraan, maar altijd in de schaduw.

Demas is dus bij als Paulus voor de eerste keer naar Rome moet, omdat hij zich heeft beroepen op de keizer.
Demas is er óók bij - de tweede keer - wanneer Paulus in een kerker van het paleis van keizer Nero, op zijn einde wacht.

*

Paulus voelt zich - opgesloten in de gevangenis - erg eenzaam, alleen.
Behalve Lucas - de arts-evangelist - is er niemand die bij hem is gebleven.
Niemand verder, die met hem, die laatste gang tot de dood wil gaan.

Crescens is vertrokken.
Titus is naar een nieuw zendingsterrein vertrokken.
"Demas heeft mij uit liefde voor de tegenwoordige wereld verlaten."

? Waarom, gemeente, waarom vraag je je af, ook Demas?
? En om wat voor een reden?

Demas wilde blijkbaar niet met Paulus tot de uiterste grens van het leven gaan.
Demas wilde zijn leven niet langer in gevaar laten brengen.
Hij wilde niet met Paulus ... getuige, martelaar voor het evangelie zijn.
Op het allerlaatste moment haakt Demas af.
Hij heeft gekozen vóór het leven en niet voor de dood.
Daarmee heeft Demas zijn dienst opgezegd.
Niet alleen aan Paulus, maar uiteindelijk aan God.
Hij heeft God, de kerk, het evangelie de rug toegekeerd.
Hij is uit het oog verdwenen, opgegaan in de wereld van zijn tijd.
Opgeslokt door de grote massa van het heidendom.

? Kun je je dat indenken, jongelui?
Demas, vroeger een heiden, ongelovig.
Toen gegrepen door het evangelie van Jezus Christus.
Belijdenis gedaan, gedoopt.
Alles achter gelaten om Paulus te kunnen helpen bij het zendingswerk.
? Kun je je dat voorstellen?

Demas, die Paulus gevolgd was tot in het hol van de leeuw van Rome.
Blijkbaar is de grond hem te warm onder de voeten geworden.
Het offer om voor Jezus Christus te lijden en zelfs de dood in te gaan ... dat offer kan Demas uiteindelijk niet brengen.

Ik kan me dat in ieder geval best voorstellen.
Demas was nog jong - zo stel ik me voor.
Net als Timotheüs en Titus zo om en nabij de 20 / 25 jaar oud.
Nou, om dan - als er nog een heel leven vóór je ligt - te moeten sterven in de arena van het Colosseum ... wie kan dat opbrengen?
Jij, u, ik?

Je leven geven ... voor de dienst van God.
Demas kan het niet.
Hij vertrekt uit Rome - de bloedstad van keizer Nero - om rust en veiligheid te zoeken in Thessalonica.
In Rome is christen-zijn te gevaarlijk geworden.
In Thessalonica duik je onder in de anonieme massa.

Daarmee kiest Demas, jongelui, broeders en zusters, voor de weg van de minste weerstand.
Christen-zijn betekent voor hem niet zo veel meer.
Z'n geloof heeft het niet gehouden.
O ja, hij heeft er wel z'n best voor gedaan.
Actief in de verkondiging van het evangelie.
Een levend lidmaat van de kerk, de gemeente.
Maar toen puntje bij paaltje kwam ...
Toen het er op aan kwam ...

Toen koos Demas voor zijn oude leven.
Hij koos voor de tegenwoordige wereld.

*

? Wat Paulus daarmee bedoelt?

De tegenwoordige wereld ... dat is de wereld, waarin wij nú, vandaag leven.
De wereld waarin alles draait om het geld en het eigen ik.
De wereld waarin jij uitmaakt wat goed en wat slecht voor je is.
De wereld van Veronica, BNN en SBS 6.
Keihard is die wereld.
Als je niet mee wilt doen ... dan lig je eruit.
't Is kiezen en delen.

De wereld van vandaag is een supermarkt geworden.
Van alle kanten wordt geprobeerd om je te verleiden.
Je verlangen naar steeds meer en steeds mooier en steeds gekker ... wordt voortdurend aangewakkerd.
De 'reclamejongens' weten hoe ze ons moeten bespelen.
Als ze je eenmaal in hun greep hebben wordt het steeds erger.
Voor je het weet zit de strop om je nek.

Er zijn heel wat mensen met een gat in hun hand.
Die hebben dus een probleem.
Er zijn misschien nog wel meer mensen met een gat in hun hart.
Dat is eigenlijk nog veel erger.
Dan wordt je hart een bodemloze put.
Dat gat blijkt niet te stoppen.
Duurzame dingen, cultureel amusement, tropische vakanties.
Er moeten steeds weer nieuwe uitdagingen komen.
Anders slaat de verveling toe.

Is dit het dan?

Is dat wat het leven, wat de wereld, ons werkelijk heeft te bieden?

Niets dan onrust?

Niets anders dan ... pakken wat je pakken kunt in de supermarkt van het leven?

Wat een armoedig bestaan, eigenlijk.

Zelfs als je aan geld geen gebrek hebt.

*

"Demas heeft mij uit liefde voor de tegenwoordige wereld verlaten."

Hij heeft het aardse leven méér lief dan het toekomstige leven.

De tegenwoordige wereld trekt hem meer dan de hemel.

Ik kan dat, jongelui, heel goed begrijpen.

Want als je jong bent, dan heb je nog veel vóór je.

Een leven lang ligt vóór je.

Daarom kiest ook Demas vóór het leven.

'Heel begrijpelijk', zeggen we dan.
'Terecht heeft Demas voor het léven gekozen.'

Ja maar, ho, wacht eens even.
Was dat wel een góede keuze, die Demas heeft gedaan?
In Paulus' ogen heeft Demas verkeerd gekozen.
Want hoe loopt het straks met Demas af?
In de Bijbel horen wij zijn naam niet meer.
Misschien dat de overlevering, de traditie, gelijk heeft.
Die vertelt dat Demas uiteindelijk priester is geworden in een heidense tempel te Thessalonica.
Of het wáár is ... ik kan het u niet zeggen.
God álleen weet het.

*

Kiezen of delen.
Het gevaar, jongelui, broeders en zusters, is ook voor ons niet denkbeeldig, dat je op een gegeven ogenblik ... een verkeerde keuze in je leven doet.
O ja, je bent gedoopt, hebt belijdenis gedaan, trouw naar de kerk geweest, misschien wel heel actief in het evangelisatie- of het jongerenwerk.
Maar dan ...
Je hebt op een zeker moment ... gekozen.
Je hebt de kerk verlaten.
Of misschien ben je van plan je binnenkort te laten uitschrijven uit de gemeente.
De afgelopen 15 jaren zijn er heel wat kerkverlaters je voor je gaan.
Elk lid dat vertrekt doet pijn.
? Wat zit er nu achter?
? Zijn ze allemaal als Demas?
? Meer liefde voor de tegenwoordige wereld, dan voor de gemeente van God?
God zélf weet het!
Dat is een schrale troost.
Uiteindelijk doet het Hem wel het meeste verdriet.
Want van zijn kant doet Hij zo geweldig zijn best om al zijn kinderen, al zijn verbondskinderen, vast te houden.
? Maar van onze kant dan?
? Laten wij Hem en elkaar niet veel te gemakkelijk los?
? Leven we niet veel te gemakkelijk?

'Christen-zijn en christen-blijven ... het moet ons niet te veel pijn en moeite kosten', dominee.
'God en zijn gemeente moeten niet te veel van ons gaan vragen', we hebben al zo weinig tijd voor onszelf.

*

Kiezen, keuzes maken.
U begrijpt, jongelui, broeders en zusters, dat ik u en jou vanmiddag aan het denken wil zetten.
? Wat stelt je geloof nu eigenlijk voor?
? Heb je er ook wat voor over - heb je er alles voor over?
Net zoals Jezus Christus alles voor je over heeft gehad.

Zijn eigen leven zelfs.
Voor u en voor jou en voor mij.

Of is je geloof als zo'n opgeblazen ballon?
Met gas gevuld, aan een touwtje.
Hij wil het liefst naar de hemel, omhoog stijgen.
Maar als je zo'n ballon een paar weken laat hangen zal hij uiteindelijk z'n lucht verliezen en in elkaar zakken.
Het wordt een zielig hoopje.
De fut is er helemaal uit.

Dan maar zo'n heteluchtballon.
Zo'n hele grote.
Telkens wanneer de brander even ontstoken wordt stijgt hij omhoog.
Hete lucht.
Vuur van de Heilige Geest.
Hij doet je geloof telkens weer ontbranden.
Hij doet je omhoog stijgen, boven de zorgen en de dingen van de wereld uit.
Hij sterkt je geloof en je vertrouwen in God, die ook jouw leven in zijn handen houdt.

*

Dat geloof en dat vertrouwen geeft Paulus de kracht om ook de laatste gang van zijn leven te gaan.
De muil van de brullende Nero-leeuw mag dan nog zo dreigend voor hem staan ...
Hij heeft steeds de goede keus in zijn leven gemaakt.
Het geloof heeft hij behouden.
Straks zal Jezus Christus, zijn Heer en Heiland, hem de krans der gerechtigheid uitreiken.
Voor Paulus is het in zijn leven geweest: kiezen én delen.
Delen in de heerlijkheid van een eeuwig leven met God.

Jongelui, broeders en zusters.
Je zult in je leven dikwijls moeten kiezen.
Je zult ook moeten kiezen voor God óf voor de wereld.
Het is - zegt de Bijbel - òf, òf.
Of je bent een Kind van God.
Of je bent een kind van de wereld.
Volhardt daarom in je geloof.
Dank daarbij God voor zijn goedheid en trouw.
In zijn Zoon Jezus Christus gaat dan straks een geweldige toekomst voor je open.
"Hem zij de heerlijkheid en de kracht in der eeuwigheid."

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Haarlem 14 januari 2001

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !